

(d)

MARIA-MERCÈ MARÇAL

El dossier “Maria-Mercè Marçal” inclou les ponències presentades a la *Jornada d’estudis sobre l’obra de Maria-Mercè Marçal*, celebrada a l’Aula Magna de la Universitat de Barcelona el 17 d’octubre del 2003, organitzada pel Centre Dona i Literatura de la UB / Xarxa temàtica *Dones i cultures*, i amb la col·laboració de l’Associació d’Escriptors en Llengua Catalana, de la Institució de les Lletres Catalanes, de l’Institut Català de la Dona i de l’Instituto de la Mujer (Ministerio de Trabajo).

Quan Lluïsa Julià em va proposar de preparar conjuntament una trobada científica entorn de l’obra de M.M. Marçal, vaig acceptar de seguida, convençuda de la importància de la poeta, no només dins de la literatura catalana, on s’ha convertit en una autora canònica i un punt de referència per a moltes escriptores més joves, sinó també dins de la literatura en general. Després de la mort de Marçal, se li van fer diversos homenatges, alguns dels quals tenien un caire acadèmic i han estat publicats. Tanmateix, vam pensar que calia consolidar el reconeixement de la vàlua de l’obra marçaliana amb un seminari –del qual Lluïsa Julià assumí la direcció científica– que reunís a acadèmics i acadèmiques, procedents d’arreu del món, que analitzessin aquesta obra des d’un punt de vista estrictament literari.

La Jornada començà amb una sessió moderada per Francesca Bartrina, composta per dues ponències entorn a la novel·la *La passió segons Renée Vivien*. Lluïsa Julià analitzà a “Cap a l’ordre simbòlic femení” els elements del text que construeixen un espai simbòlic que es podria anomenar femení, en oposició al masculí; per la seva banda, Rosa Cabré resseguí les imatges del mirall i de la màscara a l’obra, com a símbols de la identitat i de l’alteritat.

La sessió següent, moderada per Neus Carbonell, començà amb la ponència de Joana Sabadell-Nieto, “Domesticacions, domesticitats i altres qüestions de gènere”, que analitzà magistralment el poema de Marçal “El meu amor sense casa” com una “pràctica lírica del feminisme i de la diferència, una escriptura del cos”, que problematitza les oposicions binàries i representa un ús “femení” del llenguatge. Josep-Anton Fernández, a “Subversió, transició, tradició: política i subjectivitat a la primera poesia de Maria-Mercè Marçal”, examinà l’efectivitat política d’una poesia que vol ser subversiva; així, el crític assenyala tres punts clau en l’obra primerenca de la poeta: la redefinició de la subjectivitat femenina, l’assumpció de la maternitat i l’expressió del desig lèsbic. La sessió va concloure amb la intervenció de Fina Llorca Antolín, titulada “Terra on arrelar. La construcció de la genealogia literària femenina segons Maria-Mercè Marçal”, que subratllava la

Maria-Mercè Marçal

importància que tenia per a l'escriptora la filiació literària i, més específicament, l'establiment d'una genealogia femenina.

Ja a la tarda, en una sessió moderada per mi mateixa, Kathleen McNerney ens parlà de la seva experiència com a traductora a l'anglès de *La passió segons Renée Vivien*, en la comunicació "Traducció de poesia (i de prosa poètica): goigs i dolors". Per la seva banda, Rosa Rius Gatell, a "De llibertat, autoritat i in/dependències", tot demostrant com vida i obra estan inextricablement unides en aquesta autora, reflexionà sobre el concepte d'"autoritat femenina" en el pensament de Maria-Mercè Marçal.

Després d'un recital de poemes efectuat per l'actriu Carme Sansa, l'escriptora i universitària Carme Riera va cloure la Jornada amb una intervenció sobre les narracions breus de Maria-Mercè Marçal, desvelant així una part de la seva obra gairebé desconeguda.

El dossier es tanca amb una entrevista realitzada a Maria-Mercè Marçal per Anna Montero per a la revista *Daina* a finals dels anys 80, que no ha estat mai reeditada i que, per tant, us convidem a descobrir o a rellegir. Agraïxo la generosa col·laboració d'Heura Marçal i de Fina Birulés, que ha fet possible no només la inclusió d'aquest text, sinó també l'organització de l'exposició –coordinada per Helena González– muntada a la Biblioteca de la UB. A l'apartat de Creació d'aquest mateix número de *Lectora*, hi trobareu un complement del dossier: una selecció de poemes de Renée Vivien, triada i traduïda per María Dolores Martínez Muñoz.

Vull manifestar també el meu agraïment a les moderadores per la seva valuosa contribució, així com a tots aquells i aquelles que van assistir a la Jornada i van participar-hi amb les seves nombroses preguntes i intervencions. Quant a la publicació, Anne Marie Poelen, becària del Centre Dona i Literatura, s'ha encarregat, amb gran eficàcia, de la feixuga tasca de correcció i pre-maquetació. Tot i que *Lectora*, seguint la política del Consell de redacció, no sol dedicar dossiers a una escriptora en particular, crec que aquesta excepció és ben merescuda.

MARTA SEGARRA
Universitat de Barcelona